

NWSA-Fine Arts
ISSN: 1306-3111/1308-7290
NWSA ID: 2014.9.4.D0158

Status : Review
Received: January 2014
Accepted: October 2014

E-Journal of New World Sciences Academy

Gamze Elif Tanınmış

Gazi University, gamzelifb@gmail.com, Ankara-Turkey

<http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2014.9.4.D0158>

ÇOCUKLAR İÇİN DOĞRU ÇALGI SEÇİMİNDE BEN-TOVİM/BOYD SİSTEMİ

ÖZET

Çalgı çalmak zekâ ve duyguları da kapsayan fiziksel bir aktivitedir. Bir çocuğu bir çalgıyı çalmaya zorlayarak istenilen müzik sevgisini aşmak imkânsızdır. Bu yüzden çocuklar için doğru çalgı seçimi yapmak onların devam edecek müzik başarısında önemli bir faktördür. Betimsel olan bu araştırmada çocuklar için doğru çalgı seçiminde dikkat edilmesi gereken hususlara kısaca değinilerek bu konuda anne babalara yardımcı olmak üzere geliştirilen Ben-Tovim/Boyd sistemini tanıtmak amaçlanmıştır. Binlerce anne baba ile çocuk üzerinde yapılan özel bir araştırma sonucunda hazırlanan bu sistemde araştırmacılar, çocukların gerçekten "müzik yeteneği olan" ve "müzik yeteneği olmayan" olarak ikiye ayrılıp ayrılamayacağını araştırmışlardır. Yaptıkları araştırmada çalgı eğitimlerine devam etmeyen çocukların zamanında yanlış tavsiye aldıkları ya da yetişkinleri tarafından uygun olmayan bir çalgıyı öğrenmeye teşvik edildiği bulgularla ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Müzik, Çalgı Seçimi,
Ben-Tovim/Boyd Sistem, Fiziksel Aktivite

BEN-TOVİM/BOYD INSTRUMENT MATCHING SYSTEM FOR RIGHT INSTRUMENT SELECTION FOR CHILDREN

ABSTRACT

Playing the musical instrument is a physical activity concerning both intelligence and emotions. Forcing a child to play an instrument does not help make them love music. Matching a child with the right instrument is an important factor for their future success in music. In this descriptive study, the factors to be considered in choosing the right instrument for children are explained in the light of the Ben-Tovim/Boyd system developed to support parents in this matter. Researchers carried out a special study on several thousands of parents and children to find out whether or not children can be classified as "musical" and "unmusical". As a result of the study, the Ben-Tovim/Boyd matching system was developed. In their research, evidence was found that drop-outs had been wrongly advised or encouraged by adults to begin learning instruments that are not suitable for them.

Keywords: Children, Music, Choosing an Instrument,
Ben-Tovim/Boyd Matching System, Physical Activity

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Günümüzde yapılan araştırmalar, çocukların müzik dinlemeye, şarkı söylemeye, müzik öğrenmeye erken yaşlarda teşvik edilmesinin çocukları bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yönden geliştirdiğini ve eğittiğini bunun yanı sıra çocuğun müziksel yeteneğini geliştirmenin onun öğrenme yeteneği ile birlikte dil, matematik, fen gibi farklı disiplinlerde de başarılı olma yeteneğini geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Müzik eğitimi temelde bireyi; fiziksel, zihinsel ve ruhsal yönlerden geliştirmeye, içinde yaşadığı doğal, toplumsal ve kültürel çevreyle uyumlu ve duyarlı olmasını sağlamaya yönelik davranış değişiklikleri oluşturmayı amaçlamaktadır (Ekici, 2010:165). Pamir'e göre müziğin temel eğitimindeki ilk amaç, çocukta müzik sevgisini uyandırmak, hayal dünyasında müzik imgesini geliştirmek, ritim duygusunu ve kulak duyarlılığını keskinleştirmektir (aktaran:Eskioğlu,http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/I-Eskioğlu_1.html). Göncü'ye göre çocuğun fiziksel gelişimi doğal bir süreçtir. Fakat müziksel gelişim her çocukta var olan doğal yeteneğin üzerine bilinçli ve düzenli bir müzik eğitimi verildiği takdirde gelişir ve zenginleşir. Okul öncesi dönemde yapılan müzik çalışmalarıyla başlayan bu eğitim, çocuğun ilerideki müzikle ilgili bilgi ve becerilerini doğrudan etkilemektedir. Öğrenmenin erken yaşlarda çok hızlı ve kalıcı olduğu düşünülürse, okul öncesi eğitiminde verilecek iyi bir müzik eğitimi çocuğa doğru ve nitelikli müzik dinleme, söyleme ve çalma alışkanlığı kazandıracaktır (www.muzikegitimcileri.net).

Müzik, bir çocuğun gelişimine katkıda bulunan önemli bir etkinliktir. "Müzik etkinlikleri çocuğun psikomotor gelişimini de etkilemektedir. Örneğin, çalgı çalan bir çocuğun büyük ve küçük kas gelişimleri desteklenir. Çalgılar çocukların psikomotor gelişimlerinde önemli olan koordinasyon, güç ve tepki hızı gibi kavramların gelişimine yardımcı olmaktadır. Çocuğun müziğe, vücut hareketleriyle tepki vermesi, müziğe uygun dans figürleri oluşturmaya çalışması, müziğe sesiyle eşlik ederek, sesini tanıması bilişsel ve psiko-motor gelişimine katkı sağlamaktadır" (Ömeroğlu ve diğerleri, 2003:17-18).

Şen'e göre çalgı çalarken çocuk, enerjisini olumlu yollarla dışa yansıtmakta sesleri keşfetmekte kendi ritimlerini yaratmakta ve çalgı çalma becerisi kazanmaktadır. Bu da çocuğun başarı ve güven duygusunu geliştirmektedir (<http://edergi.atauni.edu.tr/ataunisosbil/article/download/1020000324/1020000319&sa=X&scisig=AAGBfm2TYbcSlmhSlrImtqk3UZr5jWwTFg&oi=scholar&ei=AoT7U4OVH-V4QTa9IDQCg&ved=0CBkQgAMoADAA>).

Bir çocuğu bir çalgıyı çalmaya zorlayarak istenilen müzik sevgisini aşılacak neredeyse imkansızdır. Onun için çocuklar için doğru çalgıyı seçmesine yardım ederken şunlara dikkat edilmesi gerekmektedir. Her şeyden önce çocuğun yaşını göz önüne alınmalıdır. Eğer altı yaşından küçükse onun o yaşta çalgı çalmasının amacı anlaşılmalı ve o yaşta bir çocuğun fiziksel sınırları bilinmelidir. Dr. Cutietta'ya göre keman akıllıca bir seçim olabilir. Çünkü küçük çocukların kolayca kullanabilmesi için özel olarak küçük ebatlarda üretilmektedir. Gitar ve benzeri çalgıların da küçük ebatları olsa da keman perdesiz ve tuşsuz olduğundan çocuğun yalnızca çıkan sese odaklanmasına yardımcı olacağından daha avantajlı olabileceğini ifade etmektedir. Ayrıca çocukların akortlu çalmayı öğrenmesine yardımcı olacağını ve sağ elin eğilmesinin müziksel ifade kavramının öğrenilmesini sağlayacağını vurgulamaktadır. Her ikisi de diğer birçok çalgının öğrenilmesi için temel oluşturan becerilerdir. Burada piyanonun kendine has avantajlarından da bahsedilebilir. Örneğin piyano çalmak, çalıcıların melodiyle armoniyi eş zamanlı olarak çalmasına dolayısıyla önemli algısal ve müziksel yetenekleri

kazanmalarına yardımcı olur. Piyano ayrıca müzik teorisinin anlaşılmasında önemli bir boyut olan görsel temsil de sunar. Bu iki çalgıdan birini seçmek küçük yaştaki çocuklar için isabetli bir karar olacağını ifade etmektedir. (<http://www.pbs.org/parents/education/music-arts/helping-your-child-choose-the-right-instrument/>).

Çocuklar büyüdükçe bazıları müzikle uğraşmaya devam edecek veya başka çalgıları deneyecektir. Yaşla birlikte üflemeli çalgıları veya daha büyük telli çalgıları çalmak için gerekli olan fiziksel kuvvet de artar. Çocuk ile çaldığı çalgının fiziksel olarak birbirine yakın ebatta olması önemlidir ve çocuğun vücut ölçüleriyle uyumlu bir çalgıyla başlaması daha doğru olacaktır. Doğru çalgıyı seçerken göz önüne alınması gereken bir diğer etmen ise çalgının sesi ve sesin nasıl çıkarıldığıdır. Çalgı seçiminde başarısızlığı en fazla etkileyen faktörlerden birisi, çalgının "sosyal imajıdır". Bunun anlamı şudur; çocuklara bırakıldığında bir çalgı kendileri için uygun olmasa bile sırf "havalı" bulduklarından o çalgıyı tercih edebilirler. Bu seçim bazılarının hayatının çalgısını bulmasına vesile olurken, bazıları için müzik hayatının sonu olabilmektedir. Estrella'ya göre bütün çocuklar doğuştan belli yetenek ve becerilere sahiptir ve anne babalar bu yeteneklerin su yüzüne çıkarılmasında çok önemli bir rol oynamaktadır. Bu konuda anne babalara düşen görevleri şöyle sıralamaktadır.

- Çocuğun gerçekten ilgili olup olmadığını ve uzun vadede ilgisini kaybedeceği bir şey olup olmadığını tespit etmek
- Çocukla konuşarak öncelikle öğrenmeye, çalışmaya ve pratik yapmaya istekli olması gerektiğini anlatmak
- Çocuğun öğrenme isteğinin devamlılığı için onu cesaretlendirmek ve anne baba desteğini hissettirmek
- Anne baba olarak çocuğun hazır olup olmadığına onu gözlemleyerek karar vermek
- Hazır olmadığı bir şeyi yapmaya zorlamamak
(<http://musiced.about.com/od/beginnersguide/a/atwhatage.htm>)

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Çocukların bir çalgı çalması onların ritmik-melodik gelişimlerini etkilemesinin yanında disiplin, adaptasyon, özgüven, sorumluluk gibi kişilik özelliklerinin gelişiminde de etkilidir. Bu yüzden çocuklar için doğru çalgı seçimi yapmak onların devam edecek müzik başarısında önemli bir faktördür. Araştırma alana katkı sağlaması ve bu konuda araştırma yapacak araştırmacılara rehber olması bakımından önemli bulunmaktadır.

3. BEN-TOVIM/BOYD SİSTEMİ (BEN-TOVIM/BOYD SYSTEM)

Her çocuk için doğru çalgı seçmeye yönelik basit ve kullanışlı bir yöntem içeren Ben-Tovim/Boyd sistemi binlerce anne ve baba ile çocuk üzerinde yapılan özel bir araştırma sonucunda hazırlanmıştır. Araştırma sonucunda verilen her bir öneri gerçekte denenmiş ve gerek öğretmenler gerekse müzisyenler, doktorlar, diş hekimleri, psikologlar ve diğer uzmanlarla görüşülerek test edilmiştir. Araştırmacılar, çocukların gerçekten "müzik yeteneği olan" ve "müzik yeteneği olmayan" olarak ikiye ayrılıp ayrılamayacağını araştırmışlardır. Araştırmacılar, belli bir kişiden veya kuruluştan etkilenmemek için Manchester'ın kuzey tarafındaki Pennine tepelerinde Ben-Tovim Müzik Araştırmaları Merkezi'ni kurmuşlardır. Merkezleri bünyesinde gerek İngiltere'de gerekse yurtdışında yaptıkları gezilerde birbirinden çok farklı eğitim düzeylerinden ve sosyal çevrelerden gelen ve çalgı çalmayı öğrenen çocuklarla görüşmüşler, bunları müziği/çalgı çalmayı

bırakmış çocukların yer aldığı bir kontrol grubu ile karşılaştırmışlardır. Yapılan araştırmalarda yarım bırakanların okul bandosunda, şehir gençlik korolarında ve benzeri yerlerde çalan yaşıtlarına göre müziğe daha az yatkın olduğunu gösteren herhangi bir bulgu çıkmamıştır. Araştırmacılar, niçin bazıları müziği bırakırken bazıları devam ederek başarıyı yakalamaktadır? Sorusunun cevabını araştırmışlardır. Yaptıkları araştırmada birçok çocuğun doğru çalgı çalmayı öğrenmeye yetecek kapasiteyi aşan bir müzikal kapasiteye sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Çalgı eğitimlerine devam etmeyen çocukların zamanında yanlış tavsiye aldıkları ya da yetişkinleri tarafından uygun olmayan bir çalgıyı öğrenmeye teşvik edildiği bulgularla ortaya konmuştur. Buna göre müzik yeteneğine sahip olma ya da olmamak değil yanlış çalgı seçimi müzik başarısızlığının en yaygın nedenidir sonucuna ulaşılmıştır.

Ben-Tovim/Boyd sistemi çalgı eleme/ayıklama sistemi gibi çalışmaktadır. Çalgılar da temel olarak dört ana gruba ayrılır:

- Tahta üflemeliler
- Bakır üflemeliler
- Yaylı çalgılar
- Vurmalılar

Bu sistemde ilk ve en önemli nokta doğru çalgının, çocuğun kavramasına ve çalmasına fiziki olarak uygun olan olmasıdır. Çünkü çocuk o çalgıyı kullanabilmek için önemli olan fiziksel özellikleri geliştirmiştir. Bu fiziksel uyum sadece çocuğun çalgının gerekliliklerini yerine getirebilmesi ile ilgilidir. Ben-Tovim ve Boyd'a göre çalgı çalmanın, çalan kişinin çalgıyı çalarken vücudunu kullanma şekline bağlı olarak verdiği belli bir his vardır. Bunun adı "fiziksel geribildirim"dir. Bazı çocuklar keman çalmanın geribildirimini ya da duyumunu severken bazıları da sevmeyebilir. Yine kimi çocuklar obua veya klarinetin ağızda yarattığı titreşimden hoşlanırken bazıları bundan hoşlanmayabilir. Fiziksel uygunluk bir yapı taşıdır: çocuk strese girmeden veya rahatsızlık yaşamadan çalgının gerekliliklerini yerine getirir; buna karşılık çocuk zevk aldığı bir fiziksel geribildirim ödülü alır. Çalgıyı çalmaktan duyulan fiziksel haz, çocukların neden çalgı öğrenmeye devam etmeleri gerektiğinin en önemli açıklamasıdır. Araştırmacılara göre kornet veya flüt gibi bir çalgı çalmak, gitar veya piyano gibi akortsal bir çalgı çalmaya nazaran çok daha az zihin enerjisi gerektirir. Yine de mekanik açıdan basit eski çalgılar da (keman gibi) yeni bir çalgı olan saksafondan daha fazla beyin gücü ister. Bazı çocukların beyni bir anda tek bir işi yapmaya müsaittir. Bazı çocuklar da zihin aritmetiği veya satranç alanında iyi olabilir. Dolayısıyla karmaşık işlerden, aynı anda birçok şeyle baş etmekten zevk alırlar.

Bir çalgı ile çocuk arasında uyum aranması gereken üçüncü konu ise çalan kişinin duyguları veya kişiliğidir. İlk düşünüldüğünde karmaşık gelebilir ama bu sistemde her çalgı hakkındaki bilgiler öyle düzenlenmiştir ki bu yönle başa çıkmak diğer iki özellikten daha zor değildir. Belli çalgılar belli tür çocuklara uyar. Hiperaktif çocuklar keman öğretmenlerinin korkulu rüyası iken perküsyonistlerin hayallerini süsleyebilir. Bir çalgının çıkardığı ses bazı çocuklara diğerlerinden daha çok hitap edebilir. Viyolanın sesinden etkilenen ince ve hisli bir çocuk obuanın sesi karşısında aynı duyguları taşımayabilir veya trompet çalmak ona acı verebilir. Ben-Tovim ve Boyd'a göre bazı çalgılar ise tek başınalık gerektirir. Klasik gitar veya piyano çalmayı öğrenen arkadaş canlısı sosyal bir çocuk, hayal kırıklığı ve mutsuzluk yaşayabilir. Çünkü yıllar yılı grup içerisinde veya grupla birlikte çalma şansının olmayacağını bilir. Bunun aksine, gerçekten yalnızlıktan hoşlanan bir çocuk bakır üflemelileri çalarken

mutsuz olacaktır. Çünkü bunlar bando ve orkestra gibi yerlerde kullanılan çalgılardır. Bu sistem üç aşamadan oluşmaktadır. Çocuğun fiziksel ve duygusal yapısının tespiti ile ilgili anket ve tabloların yer aldığı birinci aşama, anne ve babanın çocuğu değerlendirmesidir. Bu aşama müzikalite testi, okuma testi ve üç yönlü profil testinden oluşmaktadır. Müzikalite ve okuma testleri, evet hayır seçenekli sorulardan oluşmaktadır. Üç yönlü profil testi ise çocuğun fiziksel, bilişsel ve kişisel özelliklerini belirlemek amacıyla çeşitli seçeneklerin yer aldığı tablolardan oluşmaktadır. İkinci aşama her çalgının çocukla uyumunu/uyumsuzluğunu gösteren Üçlü Değerlendirme yapılmasıdır. Bu aşamada çalgıların tek tek fiziksel, zihinsel ve kişilik açısından gerektirdiği bireyde olması gereken özelliklere yer verilmesinin yanında çalgılar olumlu ve olumsuz yönleri ile sistematik bir şekilde anlatılmaktadır. Çalgılar hakkında verilen bilgilerin sonunda anne ve babalar tarafından çalgıların belli özelliklerinin çocuğa uygun olan ve olmayan yönlerinin karşısına çarpı işareti konularak doldurulması gereken birer adet Uygunluk Tablosu bulunmaktadır. Bunun sonucunda otomatik olarak ailenin elinde kısa bir çalgı listesi ortaya çıkmaktadır. Üçüncü aşama, kısa listenin incelenip çocuğa daha az uygun olan çalgıların listeden çıkartılarak, doğru çalgıya ulaştırılmasıdır. Tüm anne babalar çocuğunun kollarının uzun olup olmadığını, diş ve çene yapısının nasıl olduğunu ve benzeri gibi özelliklerini bildiği için ilk aşamada yer alan tablo, kullanımı en kolay olanıdır. Diğer iki tabloda da anne babalara çocukların karneleri bu konuda yardımcı olabilir ama çocuğun ev ve arkadaş ortamındaki tutum ve davranışları, hobileri ve serbest zaman aktiviteleri de eşit derecede önem taşımaktadır. Bütün bu aşamalardan sonra araştırmacıların uzun süreli araştırma birikimleri ve bu sayede kazanmış oldukları deneyimlerine dayanarak çalgının satın alınması veya kiralanması, öğretmen seçimi, ilk derste ailenin katılımı, alıştırmaya yapmanın gerekliliği, alıştırmaya yapmanın süresi, alıştırmaya yapmada ailenin desteği, müzik teorisi ve işitme eğitimi, sahnede çalma, müziğin sosyal yönü, öğretmen değişikliği vb. konularda ailelere yol gösterecek önerilerde bulunmaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS)

Çocukların bir çalgı çalması ve çalgılarına düzenli çalışmaları onların hafızalarının güçlenmesine, motor becerilerinin gelişmesine, dikkatlerini daha kolay odaklamalarına, sosyal ilişkilerini güçlendirmelerine ve çalışma disiplini kazanmalarına yardımcı olur. Çalgı çalmanın çocuğa sağladığı bütün bu katkılar düşünüldüğünde çocuğa doğru ve uygun çalgıyı seçmek önemli ve dikkat edilmesi gereken bir konu haline gelmektedir. Hiçbir çocuk birbirinin aynısı olmadığı gibi sözü edilen sistemde atılması gereken ilk adım, anne babaların çocuk için doğru çalgı seçimini mantıksal bir süreç içinde değerlendirerek karar vermesidir. Çünkü çocuğu herhangi bir çalgıya başlatırken en uygun ve doğru çalgıyı seçmek onun ilerideki çalgı başarısını etkileyecek en önemli faktördür. Her çocuğun potansiyelini ortaya çıkarmaya yardımcı olmak amacıyla geliştirilen Ben-Tovim/Boyd sistemi bu yüzden önemli bir yere sahiptir. Müzik eğitimcilerinin bu sistem hakkında bilgi sahibi olmaları, araştırmacıların doğru çalgı seçimi hakkında yeni araştırma yapmalarının alana katkı sağlayacağı ve yapılacak çalışmaların faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- Ben-Tovim, A. and Boyd, D., (2005). The Right Instrument for Your Child. Londra: Weidenfeld & Nicolson The Orion Publishing Group Ltd.
- Ekici, T., (2010). Okulöncesi ve İlköğretim Döneminde Çocuklara Yönelik Ses Eğitimi. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 1: ss.159-182.
- Ömeroğlu, E., Ersoy, Ö. ve Diğerleri, (2003). Müziğin Okulöncesi Eğitimde Kullanılması. Ankara: Kök Yayıncılık.http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunisobil/article/download/1020000324/1020000319&sa=X&scisig=AAGBfm2TYbcSlmhSlrImtqk3UZr5jWstFg&oi=scholar&ei=AoT7U4OVH-_V4QTa9IDQCg&ved=0CBkQgAMoADAA
- <http://musiced.about.com/od/beginnersguide/a/atwhatage.htm>.
- www.muzikegitimcileri.net.
- http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/I-Eskioglu_1.html.
- <http://www.pbs.org/parents/education/music-arts/helping-your-child-choose-the-right-instrument/>.